

“Кып-кырачаан чычыл-чаап”.

Ийэ тылы сайыннарыга Суорун Омоллоон айымньытынан оѳону кытта тэрээнин

Бэлэмнэнии бөлөх (6-7 саас) оѳолоругар.

Сыала: Оѳо уус-уран айымньыны сэргээнинэ, кинигэѳэ сыстыыта; уус-уран айымньыга олоѳуран айан кэпсээнинэ; кэпсиир сатабылын сайыннары; оѳо тылын байыты (атаѳа иннэ саѳа, тумса туораах саѳа, көхсө сүүтүк саѳа); оѳо кэпсииригэр анал бэлиэлэргэ (ойууга) тирэѳириитэ.

Тэрилэ: Интерактивнай сорудахтары толорууга саха суруйааччытын Дмитрий Кононович Сивцев - Суорун Омоллоон мэтириэтэ: кинигэлэрэ (ойуута), чычыл-чаап (синица) ойуута; айымньыны кэпсииргэ анал бэлиэлэр, ойуулар, мнемоника схемата; хас биирдии оѳоѳо таблица, фломастер; кыра холбуйаѳа иннэ, сүүтүк, туораах.

Литература

1. “Саха сирин суруйааччылары” – мэтириэттэр.
2. Красная книга РСФСР М., РОССЕЛЬХОЗИЗДАТ 1983 стр. 431-442
3. Красная книга Республики Саха (Якутия) Я., «Сахаполиграфиздат» 2003 стр. 18-27
4. Бээчэ бэргэхэтэ. Тэттик кэпсээннэр. Суорун Омоллоон. Дь., Бичик. 2015
5. Игровые экологические занятия с детьми. Л.П. Молодова стр. 108-112
6. Живой мир. Энциклопедия. Лесли Колвин, Эмма Спизэр. М., «РОСМЭН» 1999 стр.62-63

Анал тэрээһин технологической картата

Тэрээһин түһүмэхтэрэ	Иитээччи дьарыга	Оҕолор дьарыктара	Күүтүллэр түмүк	Бириэмэтэ
<p align="center">Кириии түһүмэх</p> <p align="center">Тэрээһингэ оҕолору киллэрии</p>	<p>Дорооболоһуу, оҕолору кытта билсиһии.</p> <p>Оҕоҕо интэриэһин тардыы: экранна чычып-чаап ойуута; сүүтүк, туораах, иннэ көрдөрүү.</p>	<p>Оҕолор иитээччини кытта дорооболоһоллор, билсэллэр.</p> <p>Эттиктэри билсэллэр, сэргииллэр, көрөллөр.</p>	<p>-Оҕолор тэрээһингэ киирэллэр;</p> <p>-сүүтүк, туораах, иннэ туһунан билиилэрин чингэтэллэр</p>	<p>1мин</p> <p>2мин</p>
<p>Оҕолору тэрээһин сыалын ситиһэргэ түгэни үөскэтии</p>	<p>Иитээччи чычып-чаап туһунан айымньы элбэҕин этэр. Ханнык хоһоону биллэллэрин, ону ким суруйбутун ыйытар.</p> <p>Экранна Суорун Омоллоон мэтириэтэ, кинигэлэрин ойуута көстөр. Иитээччи илиитигэр “Бээчэ бэргэхэтэ” кинигэни тутан көрдөрөр.</p>	<p>Оҕолор иитээччини болҕойон истэллэр.</p> <p>Экранна суруйааччыны уонна кини кинигэлэрин көрөллөр.</p>	<p>Оҕолор кып-кырачаан чыычаах туһунан билиилэрин хангатааллар.</p> <p>Суруйааччы туһунан билсэллэр.</p>	<p>4мин</p>
<p>Сүрүн түһүмэх:</p> <p>1. Айымньыны кэпсээһин.</p> <p>2. Айымньы ис хоһоонун чингэтэн ыйытылары биэрии.</p> <p>3. Истибит, билэр хоһоону санатан хамсаныы, суруйааччыны чуолкайдык ааттааһын.</p> <p>4. Мнемониканан айымньыны кэпсээһин.</p>	<p>Иитээччи Суорун Омоллоон “Чычып-чаап” туһунан айымньытын кэпсиир.</p> <p>-Чычып-чаап хайдах чыычаабый?</p> <p>-Тоҕо тымныыны тулуйарый?</p> <p>-Атаҕа, көхсө, тумса хайдахтарый?</p> <p>-Тоҕо сүүрэрэ буолуой?</p> <p>-Б. Тобуруокап хоһоонунан эти-сиини чыычаах буолан оҕолору кытта хамсанар.</p> <p>Иитээччи мольбертка анал бэлиэлэринэн “суруйар”; таблицаны билиһиннэрэр, айымньыны кэпсиир.</p> <p>Кэпсээни чингэтиигэ ыйытылары биэрэр.</p>	<p>1. Иитээччини сэргээн, болҕойон истэллэр.</p> <p>2. Ыйытыларыгар хоруйдуулар: Чыычаах кып-кырачаан; атаҕа иннэ саҕа, көхсө сүүтүк саҕа, тумса туораах саҕа. Танас кэппэт; куруук сүүрэ-көтө сылдыар, ол иһин тонмот, олус сүрэхтээх, тымныыны тулуйар.</p> <p>-Оҕолор хоһоон тылларын санаан иитээччилин этэллэр, көрөн хамсаналлар.</p> <p>Бэйэлэрэ айан, уларытан хамсаналлар.</p> <p>-Оҕолор айымньыны истэллэр, көрөллөр.</p> <p>Өйдөөбүттэринэн кэпсииллэр.</p>	<p>Суруйааччы айымньытын билсэллэр; чычып-чаап туһунан билиини хангатааллар, дьүһүйэргэ холоноллор; көтөрү харыстыы, таптыы улааталлар.</p> <p>-суруйааччы уонна кини айымньытын чингэтэллэр, хамсаналлар.</p> <p>Истибити чингэтэн өйгө хатааһын</p>	<p>3мин</p> <p>2мин</p> <p>4 мин</p>

Түмүк түһүмэх.	<p>1. Иитээччи набыл музыка холбуур, суруйааччы чуумпуга айарын, толкуйдуурун тиэрдэр. Эрдэттэн остуолга бэлэмнэммит таблицаларга ынырар; хас биирдии оѳоѳо тийэн кэпсэтиннэрэр, көмөлөһөр.</p> <p>-Оѳо айымньыны өйдөөбүтүн чингэтэргэ 1-2 оѳону таблицанан кэпсэтиннэрэр.</p> <p>2. Чыычаахтары аһатарга кормушка уруһуйун түнэтэр. Тэрээһиннэ көхтөөх кыттыга махтанар.</p>	<p>-Анал бэлиэлэри туһанан бэйэлэрэ айан “суруйуохтарын” этэллэр.</p> <p>-Таблицанан көрөн, туһанан бэйэлэрэ айан холонон “суруйаллар”.</p> <p>-Бэйэлэрэ “суруйбут” кэпсээннэрин көрөн кэпсииллэр.</p>	<p>-Уус-уран айымньыга сысталлар, кинигэни сэргииллэр; мнемотаблицианан айымньыны кэпси үөрэнэллэр; ситимнээх саганы сайыннараллар; бэйэ-бэйэни истэргэ, убаасты үөрэнэллэр.</p>	<p>7 мин</p> <p>2мин</p>
----------------	--	--	--	--------------------------